

„Skvělý literární debut ikonického režiséra:
novinářský pár na stopě celosvětové konspirace
a vraha francouzského filozofa.“

KONZUMARIUM DAVID CRONENBERG

ARGO

KONZUMÁRIUM

DAVID CRONENBERG KONZUMÁRIUM

PŘELOŽIL ROBERT TSCHORN

ARGO 2015

Consumed
Copyright © David Cronenberg, 2015
Translation © Robert Tschorn, 2015
All rights reserved.

ISBN 978-80-257-1430-0 (váz.)
ISBN 978-80-257-1643-4 (e-kniha)

Věnuji Carolyn

1

Naomi pohltil obraz. Přesněji řečeno obraz bytu na obrazovce v okně QuickTime, ušmudlaného učeneckého bytečku Célestine a Aristida Arosteguyových. Byla u nich, přímo proti nim, zatímco oni seděli vedle sebe na starém kanapi – potah bordó? manšestr? – a odpovídali reportérovi, sedícímu mimo záběr. S bílými plastovými peckami v uších byla v jejich bytě přítomna i akusticky. Vníkala hloubku místnosti a trojrozměrnost jejich hlav, dvě moudré hlavy, smyslné tváře, pár sladěný jako bratr a sestra. Cítila vůni knih nacpaných v policích za nimi, urputný intelektuální žár, který z nich sálal. V záběru bylo všechno ostré – to dělá to video, ty maličké CCD a CMOS čipy; médium určuje formu, pomyslela si Naomi – a tím spíš vynikl dojem hloubky místnosti, knih i tváří.

Célestine hovořila, v ruce zapálenou gauloisku. Nehty měla nalakované nachově rudou (nebo snad černou? displej měl tendenci přibarvovat do purpurové) a vlasy vyčesané do rafinovaně neuhlazeného drdolu, uvolněné prameny jí ovíjely hrdlo. „No jistě, kdo po ničem netouží, je mrtvý. I touha po

výrobku, po spotřebním zboží, je lepší než žádná. Touha po fotoaparátu, například, třeba i laciném a špatném, dokáže udržet smrt od těla.“ Šibalský úsměv, rty potahují z cigarety. „Pokud je to ovšem skutečná touha, pochopitelně.“ Jako kočka vyfoukne kouř, smích.

Célestine je šedesát dva let, jenže dvaasedesát vypadá jinak v intelektuální Evropě než v americké samoobsluze. Naomi žasla, jak je Célestine svůdná, jaký má smysl pro styl a dramatico, jak její kinetické šperky ladí s vyzývavě ležérní polohou. Nikdy předtím ji mluvit neslyšela – až teď se na netu začaly objevovat rozhovory, samozřejmě jen kvůli vraždě. Célestine mluvila přitažlivým chraplavým hlasem, angličtinu používala suverénně, vynalézavě, ale přesně jako skalpel. Ta mrtvá žena naháněla Naomi strach.

Célestine se malátně obrátila k Aristidovi. Z úst a nosu vyfoukla kouř směrem k němu, jako by mu předávala efemérní štafetový kolík. Nadechl se, nasál dým, navázal na její myšlenku. „I když to nakonec nezískáte nebo, získáte-li, nikdy nepoužijete. Podstatné je toužit. Dobře je to patrné u malých dětí. Ty touží úporně.“ Při těch slovech si začal uhla-zovat kravatu zastrčenou do věčkového výstřihu elegantního kašmírového svetru. Jako by hladil jedno z těch úporných batolat, a to gesto se zdálo vysvětlovat blažený úsměv, jenž se mu rozlil po tváři.

Célestine ho chvíli sledovala, počkala, až přestane laskat kravatu, a teprve pak se obrátila zpátky k neviditelnému tazateli. „Proto říkáme, že jedinou autentickou literaturou moderní doby je návod k použití.“

Natáhla se ke kameře, přičemž vystavila dráždivě pihovatý dekolt, sáhla po něčem mimo obraz a zase se rozvalila na kanapi, v ruce s cigaretou tlustou bílou knížečku. Prolétla stránky, oči těsně nad textem – krátkozrakost, nebo si chce

přivonět k papíru a k černi? –, až našla tu správnou a nahlas četla: „Režim Auto bez potlačení červených očí. Režim zvolte, chcete-li pořizovat snímky bez lidí nebo fotografovat bez prodlevy způsobené potlačením červených očí.“ Sytě, chraplavě se zasmála a dramaticky zopakovala: „Chcete-li pořizovat snímky *bez lidí*.“ Zavrtěla hlavou, oči zavřené, aby naplno procítila význam těch slov. „Který spisovatel v minulém století přišel s tak provokativním a pronikavým textem?“

Okno s Arosteguyovými se scvrklo na velikost ikony v levém dolním rohu zpravodajské relace. Maličcí Arosteguyovi zůstali uvolnění a povídaví, konverzaci si mezi sebou přehazovali jako zkušené házenkáři, ale Naomi už neslyšela, co říkají. Místo nich jí zněla v uších přehnaně naléhavá slova hlasatelky v hlavním okně. „Právě v tomto bytě Célestine a Aristida Arosteguyových nedaleko slavné pařížské univerzity Sorbonny byly nalezeny strašlivě zohavené ostatky ženy později identifikované jako Célestine Arosteguyová.“ V okénku v rohu kamera přiblížila rozverně rozprávějícího Aristida. „Její manžel, proslulý francouzský filozof a spisovatel Aristide Arosteguy, se zdržuje na neznámém místě a nemohl být vyslechnut.“ Brutální stříh vymazal Aristida a nahradil ho ostře nasvícenými záběry ruční kamery, pořízenými zřejmě v noci v maličké kuchyňce u Arosteguyových. Záznam záhy zaplnil velké okno a hlasatelka ve studiu se stáhla do horního pravého rohu.

Policejní odborníci v černých chirurgických rukavicích vytahovali z lednice ojínné igelitové sáčky, fotografovali umazané kastrolы a pánve na plotně, probírali nádobí. Miniaturizovaná hlasatelka pokračovala: „Zdroje, které si nepřály být jmenovány, nám sdělily, že podle dostupných důkazů byly části těla Célestine Arosteguyové uvařeny na jejím vlastním sporáku a snědeny.“

Stříh na majestátní úřední budovu s titulkem „Préfecture de Police, Paris“. „Policejní prefekt Auguste Vernier se vyjádřil k možnosti Arosteguyova útěku ze země.“ Stříh na rozhovor s překvapivě křehkým, obrýleným prefektem kdesi na široké chodbě plné novinářů. Jeho procítěnou vzrušenou francouzštinu záhy překryl sušší chraplavý americký překlad: „Pan Arosteguy je národní poklad. Tím byla i madame Célestine Moreauová. Ti dva byli francouzský ideál, pár filozofů. Její smrt je národní tragédie.“ Prostříh na bujarou společnost novinářů, pokřikují otázky, vystrkují fotoaparáty a diktafony, pak zase záběr na prefekta. „Aristide Arosteguy odjel na přednáškové turné po Asii tři dny předtím, než se našly ostatky jeho ženy. Prozatím nemáme důvod ho ze zločinu podezírat, ale pochopitelně se nabízejí určité otázky. Připouštím, že neznáme místo jeho pobytu. Pátráme po něm.“

Zvuk bzučáku nad pásem vrátil Naomi z policejní prefektury zpátky do výdeje zavazadel na letišti Charlese de Gaulla. Okružní pás se s cuknutím rozjel a houf čekajících pasažérů se natlačil blíž. Naomi kdosi strčil do laptopu, až jí sklouzl z klína na holeně a vyšklubl jí pecky z uší. Seděla na kraji pásu, a teď za to zaplatila. Milovaný MacBook Air zachránila v poslední chvíli tak, že zachytila počítač špičkami tenisek. Reportáž o Arosteguyových běžela neochvějně dál ve svém okně, ale Naomi Air zaklapla a prozatím Arosteguyovy uložila k spánku.

Nathanovi zazvonil iPhone a on poznal Naomi podle tónu, skřehotání africké stromové žáby, které mu poslala e-mailem, protože jí připadalo erotické. Dřepěl na bobku na vlhké a špinavé betonové chodbě na Molnárově klinice, hrabal ve fotografické brašně před sebou a hledal něco, co si zřejmě vzala

Naomi. Dávalo smysl, že mu volá právě teď, že zase zavětrila svým mimosmyslovým radarem. Jednou rukou dál doloval v tašce, palcem druhé přijal hovor. „Ahoj. Kde jsi?“

„Konečně v Paříži. Jedu taxíkem do Crillonu. Kde jsi ty?“

„Na hnusný chodbě na Molnárově klinice v Budapešti a zrovna v brašně hledám stopětku makro, co jsem si koupil na letišti ve Frankfurtu.“

Kratičká odmlka. Nathan věděl, že za ni nemohou její výčitky svědomí ohledně objektivu, ale spíš skutečnost, že Naomi při hovoru s ním ještě někomu píše zprávu na BlackBerry. Těžko se bude věnovat jenom jemu, když musí vždycky dělat několik věcí najednou. Nikdy ovšem nepřeklepla ani omylem nezavěsila. Jak to dokáže? „No... v brašně ji nemáš, protože je u mě na foťáku. Půjčila jsem si ji od tebe v Miláně, pamatuješ? Tvrdil jsi, že ji nebudeš potřebovat.“

Nathan se zhluboka nadechl a proklel chvíli, kdy Naomi přemluvil k přechodu z Canonu na Nikon, aby mohli dát techniku dohromady; láska ke značce je pro zarytější nerdovské páry citové pojivo. Velká chyba. Přestal hrabat v tašce. „Jo. Já si to myslel. Jenom jsem doufal, že to s tím předáním byla halucinace. Často se mi zdá, že ti něco dávám.“

„Chm. Je to tak důležitý? Najednou jsi zjistil, že potřebuješ makro?“

„Budu fotit operaci. Ani mě nenapadlo, že mě tam pustí, ale oni mě děsně rádi nechají všechno zdokumentovat. Makro jsem chtěl na rezervní tělo. Na tu podezřelou maďarskou chirurgii budou potřeba velké detaily. Možná ne přímo do článku, ale pro pozdější použití. Do našeho archivu.“

Pauza, víc věcí najednou, nahodilé přerušení konverzačního rytmu, které Nathana dohánělo k šílenství. Ale u Naomi to musel skousnout. „Promiň. Kdo to mohl vědět?“

„Nevadí. Určitě ho potřebuješ víc než já.“

„To já vždycky. Pořád něco potřebuju. Makro jsem chtěla na portréty. Domluvila jsem si pár tajných schůzek s francouzskými policajty. Chci je nafotit do posledního póru.“

Nathan se opřel o vlhkou betonovou zeď. Nemá nic než 24–70 mm zoom na těle Nikon D3. Jak blízko dovede zaostřit? Měl by mu stačit. A když bude potřebovat velký detail, může snímky oříznout. Život s Naomi ho naučil improvizovat. „Miláčku, docela mě překvapuje, že si chceš špinit ruce se skutečnými lidmi. Kam se poděly internetové prameny? Kam se podělo pohodlí virtuální novinářiny, ta se dá přece provozovat v pyžamu? Nemusela bys být v Paříži. Mohla bys být, kde se ti zachce.“

„Kdybych byla, kde se mi zachce, tak jediné v Paříži.“

„Hele, říkála jsi Crillon? Budeš v něm bydlet, nebo tam máš schůzku?“

„To i to.“

„Není šileně drahý?“

„Mám tajného komplice. Nebude mě to stát *un seul sou*.“

Nathan okamžitě potlačil žárlivost, jak už byl naučený. Její tajní spolupracovníci sice nebyli vždy muži, zato na nich bylo cosi nekalého, nebezpečného. Kdyby chtěl usledovat její stále rostoucí síť společenských vazeb, musel by na ni aplikovat vyspělý fraktálový algoritmus, který by mapoval každou minutu jejího dne.

„Tak to je asi dobře,“ odtušil varovně nenadšeným tónem.

„Jo, paráda,“ řekla Naomi; tónu si nevšimla.

Na druhém konci chodby se otevřely důlkované plechové dveře a Nathanovi pokynula zezadu osvětlená silueta muže oblečeného na operační sál. „Pojďte se obléci, pane. Pan doktor Molnár vás očekává.“

Nathan přikývl a zvedl ruku, že rozumí. Muž také mávl, ať si pospíší, zmizel ve dveřích a zavřel je za sebou.

„Rakovina volá. Už musím. Řekni mi, co se děje, máš dvě vteřiny.“

Zase otravná odmlka na jiný úkol – nebo si jen rovná myšlenky? – a Naomi odpověděla: „Šťavnatá sexuální vražda nebo sebevražda a kanibalismus mezi francouzskými intelektuály. U tebe?“

„Pořád ta kontroverzní maďarská léčba rakoviny prsu radioaktivními implantáty. Miluju tě.“

„*Je t'adore aussi*. Zavolej. Pa.“

„Pa.“ Nathan dotykem ukončil hovor a svěsil hlavu. Zavřít se tak v téhle vlhké chodbě a nadobro se schovat. Už to přišlo. Známa chvíle prudkého niterného odporu, strachu dotáhnout do konce, roztrpčení, že je nutno přistoupit k činu a čelit riziku neúspěchu. Jenže rakovina volá, a podmanivým hlasem.

V malém, ale honosném podkrovním pokoji Hôtel de Crillon se Naomi natáhla na zdobnou lenošku u nízkých a úzkých prosklených dveří na miniaturní balkónek. Z balkónku si už vyfotografovala dvorek opatřený ve výši střechy složitým předivem drátů proti holubům, přičemž věnovala zvláštní pozornost známým chátrání, *comme d'habitude*. V Paříži se lze u sebeluxusnějšího hotelu spolehnout, že vás stopa času překvapí krásnými strukturami. Nejdřív dobudovala své obvyklé hnízdo z BlackBerry, fotoaparátů, iPadu, CF a SD karet, objektivů, papírových ubrousků, brašen, propisovaček a fixů, kosmetiky (minimální výbava), hrnků a skleniček se stopami kávy a různých džusů, nabíječek všech tvarů a velikostí, dvou laptopů, robustního digitálního diktafonu Nagra Kudelski z matného hliníku, zápisníků, kalendářů a časopisů, všechno podepřené sportovní taškou a batůžkem, a teprve pak probrala v Adobe Lightroom své poslední fotografie a při tom sledovala

nový arosteguyovský videoklip, který se právě objevil na YouTube. A v dalším okně na displeji, vedle snímku zdejšího prorezivělého okenního rámu s vybledlou, zelenobíle pruhovanou markýzou, prokvetlou navíc proužky rzi z křehké kovové kostry, sledovala ještě jeden poutavý výjev: 360° panorama bytu manželů Arosteguyových, které Naomi lenivě ovládala trackpadem laptopu, zvětšovala a otáčela, jako by rozbujelým nepořádkem obydlí dvou akademiků sama procházela.

Poznala gauč z předchozího videa, nyní pocákaný čtverci slunečního světla ze tří malých oken, za nimiž viděla kousek protější budovy, zřejmě Sorbonny. Za gaučem stály police hustě obydlené knihami, ale teď otočka o devadesát stupňů, další knihovny a stohy papírů, dopisů, časopisů, dokumentů, na každém kusu nábytku, na kuchyňském dřezu, na podlaze. Naomi se usmála nad zastaralou elektronikou: cívkovým magnetofonem, televizorem s vakuovou obrazovkou 4:3 (není dokonce černobílý?), telefonem s kabelem. Potěšilo ji to, zapadalo to do její představy slavných francouzských filozofů, kteří měli k Sartrovi s Beauvoirovou blíž než Bernard-Henri Lévy a Arielle Dombasleová. Arosteguyovi jako by patřili maximálně do padesátých let. (Do role Célestine by ve filmu obsadila Simone Signoretovou, stejně smyslnou, jen by z ní musel vyzařovat intelekt Beauvoirové; o představiteli Aristida jasno neměla.) Hrabat se v jejich životě znamenalo hrabat se v minulosti, a právě tam Naomi chtěla. Nehledala zrcadlo, tentokrát ne.

Odstavec pod oknem s panoramatem potvrzoval, že jde o byt před vraždou, zdokumentovaný jedním technicky zdatným Aristidovým studentem – rybí oko a Panorama Tools, odhadla Naomi – do diplomové práce, v níž propojoval filozofii evolučního konzumerismu Arosteguyových a jejich skutečný životní styl, relativně asketický. Autor odstavce suše poznamenal, že nešťastný diplomant, Hervé Blomqvist,

nakonec práci neobhájil. Naomi narazila na internetové fórum Célestiniých studentů, které dikcí připomínalo film francouzské nové vlny z šedesátých let. Častý přispěvatel Blomqvist se stylizoval do klasického francouzského páska à la herec Jean-Pierre Léaud. Naznačoval, že jako student byl opečovávaným milencem Aristidovým i Célestiniým a později ho stihl trest za to, že si dovolil zneužít svého postavení v jejich soukromém životě k sepsání, jak přiznal, „zoufale povrchní a parazitické práce“. Naomi si poslala mailem připomínku, ať se s Blomqvistem spojí; tato mnemonická technika ji jediná nezklamala. Všechno ostatní se ztratilo v propletení Velkého hnízda, jak Nathan nazýval oblak chaosu, jenž ji obklopoval.

V třetím okně na displeji běžel rozhovor natočený v podivně tvarované sklepní kuchyni manželského páru, který se staral o údržbu celého činžovního domu, v němž Arosteguyovi bydleli. Místnosti vévodil veliký betonový válec, který naznačoval, že se do bytu tlačí polovina spirálového schodiště. Právě na pozadí světlezeleně omítnutého pilíře odpovídala zavalitá francouzská ženuška a její nesmělý, jemný, kníratý manžel na otázky novináře ukrytého mimo záběr. Ženin překvapivě mladistvý hlas ve zvukové stopě záhy ustoupil hlasu tlumočnice. Ten zněl dospěleji a k tváři zralé domovnice se hodil lépe.

„Nikdy,“ tlumočil hlas. „Nikdo by je nerozdělil, ty dva. Oba měli spoustu pletek, to ano. Chodili sem, chlapci i dívky, do jejich bytu hned nad námi. Občas jsme je slyšeli tady za námi, smáli se, odcházeli od nich, když jsme s Mauriciem snídali v kuchyni. To je můj manžel.“ Plachý úsměv. „Je Mexičan.“

Mauricio, roztomile rozpačitý, zamával přímo do kamery a anglicky pozdravil: „Hello, hello.“

Žena, teprve teď v titulku tučným písmem ne úplně šťastně označená jako „Madame Tretikovová, správa“, pokračovala: „Spáli tady. Žili tady. Ano, někteří milenci byli jejich studenti.

Ale ne všichni.“ Pokrčila rameny. „Pro studenty to byla otázka politiky a filozofie, jako všechno. Ti dva spolu. Shodli se na tom. Arosteguyovi to mně a Mauriciovi vysvětlili, a vypadalo to tak správné, tak hezké.“

Naomi zvětšila okno s videem přes celou plochu. Jako by se ocitla v té kuchyni, stála za kamerou, dívala se na manžele, na sporák s oprýskaným smaltem, na linku z pokroucené dřevotřísky, na zavlhlé utěrky vyplazené ze šuplíků na příbory. Cítila připálený tuk a vlhko suterénního bytu.

Jako by chtěl vyplnit právě roztažený výřez, kameraman pomalu přiblížil obličej domovnice, zvětšil ho, protože si v jejích očích všiml slz a šel po nich jako žralok po krvi. Madame svoji chvilku nepropásala, kousala se do roztržesného rtu, slzy jí tekly. Tlumočnice se naštěstí nepokusila napodobit chvění v jejím hlase.

„Byli tak chytří, tak originální,“ vyprávěla domovnice. „Jistě neznali žárlivost ani hněv. Byli jako jeden člověk. Byla nemocná, copak to nechápete? Umírala. Viděla jsem jí to na očích. Asi nádor na mozku. Pořád tolik přemýšlela. Věčně psala a psala. Myslím, že to byla rána z milosti. Poprosila ho, ať ji zabije, a on to udělal. A pak ji pochopitelně snědl.“ Po těch slovech se madame zhluboka přerývaně nadechla, otřela si oči řídkou utěrkou, kterou po celý rozhovor žmoulala v ruce, a usmála se. Naomi to gesto polekalo a hned je začala analyzovat v okně e-mailu, které si nechala otevřené v rohu obrazovky. „Nemohl ji tam přece nechat, tam nahoře,“ pokračovala madame. Ten úsměv byl blažený, chtěla zvěstovat zjevení. „Chtěl si z ní s sebou vzít co nejvíc. Tak ji snědl a pak utekl s ní v sobě.“

Ochranné brýle překázely. Nathan hledáčkem svého věkovitého Nikonu D3 neviděl skoro nic, plastová sklička byla